

**Mária VARGOVÁ**

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Slovenská Republika

## **Elektronická učebnica z pracovného vyučovania pre učiteľov primárneho vzdelávania**

### **Úvod**

Termín učebnica sa spravidla sťahuje na učebný text pre žiakov. V našom ponímaní ide však o odborný text v elektronickej verzii určený pre učiteľov primárneho vzdelávania, ktorí vyučujú predmet pracovné vyučovanie. Ide o vytvorenú učebnú pomôcku pre učiteľa z praxe, podľa ktorej učiteľ môže jej obsah implementovať do výučby pracovného vyučovania alebo výučbu uskutočniť s maximálnym využitím elektronickej učebnice. Elektronická učebnica je určená aj pre študentov učiteľských fakúlt, študujúcich študijný odbor Učiteľstvo primárneho vzdelávania. Môžu ju využiť pri osobnej príprave na pedagogickú prax – výstupovú, môžu ju využiť pri príprave na predmet didaktika technického vzdelávania a tretí aspekt využiteľnosti je, že po skončení štúdia ju môžu využiť vo svojej vlastnej pedagogickej praxi.

### **1. Tvorba elektronickej učebnice**

Pri tvorbe elektronickej učebnice bolo potrebné dodržiavať kritéria tvorby odborného textu. Ide o požiadavky, ktoré treba akceptovať a zvážiť pre koho je učebnica určená. K požiadavkám patrí odbornosť, jazyková správnosť, vysoká výtvarná a grafická úroveň. Spracovanie učebnice bolo pomerne náročné, pretože išlo o elektronicke spracovanie údajov, informácií, obrázkov, ktoré majú byť k dispozícii v najaktuálnejšej forme. Takto vytvorený učebný materiál v elektronickej verzii zároveň spĺňa požiadavky Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR), ktoré majú na základných školách v maximálnej miere podporiť elektronicke vzdelávanie. Snahu MŠVVaŠ SR využívať vo vyučovaní elektronicke učebnice podporí aj projekt KEGA „023UKF-4/2012 Využívanie prostriedkov IKT na podporu nového štátneho vzdelávacieho programu ISCED 1 – Primárne vzdelávanie v predmete Pracovné vyučovanie“ navrhnutou elektronicou učebnicou pre učiteľov pracovného vyučovania.

Tvorba elektronickej učebnice sa stala ako výsledok riešenia už uvedeného projektu. Obsah elektronickej učebnice navrhla doc. PaedDr. Mária Vargová, PhD. a elektronicke verziu uskutočnil Ing. Tomáš Molnár. Obom riešiteľom sa spoločne podarilo zostaviť odborný text, vhodný pre učiteľov z praxe, vhodný

pre učiteľov pracovného vyučovania. Pracovali systematicky, čo bolo veľkým prínosom pri ich náročnej tvorbe elektronickej učebnice.

## 2. Učebnica ako učebná pomôcka

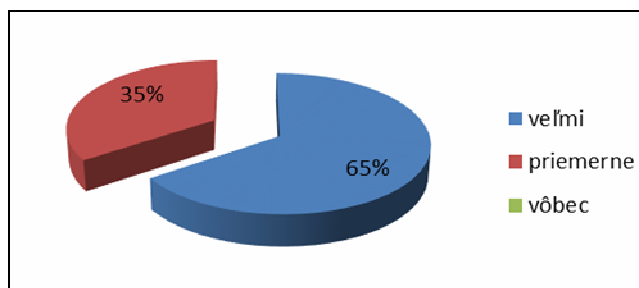
Elektronická učebnica určená pre učiteľov vyučujúcich pracovné vyučovanie v 4. ročníku základnej školy predstavuje učebnú pomôcku, ktorá veľkou mierou podporí technické vzdelávanie na 1. stupni základnej školy. Elektronické spracovanie učebnice je členené na kapitoly:

- Úvod.
- O učebnici.
- Učebné osnovy.
- Obsah učebnice.
- Ukážky vyučovacích hodín.
- Galéria obrázkov.
- Literatúra.
- Autori.

V „Úvode“ učebnice autorka uvádza základné informácie o projekte KEGA „023UKF-4/2012 Využívanie prostriedkov IKT na podporu nového štátneho vzdelávacieho programu ISCED 1 – Primárne vzdelávanie v predmete Pracovné vyučovanie“, jeho cieľoch a spôsobe plnenia úloh. V kapitole „O učebnici“ sú uvedené všetky informácie, ktoré sa týkajú práce s učebnicou, t.j. z akých kapitol sa skladá a ako sa s ňou pracuje. Kapitola „Učebné osnovy“ má dve podkapitoly. Uvedené sú učebné osnovy pracovného vyučovania pre 4. ročník, platné od roku 2008 a učebné osnovy, ktoré by mali byť platnosti o rok (2015). „Obsah učebnice“ ako ďalšia kapitola, je členený na šesť tematických celkov, ktoré tvoria obsah pracovného vyučovania: svet práce, tvorivé využitie technických materiálov, základy konštruovania, starostlivosť o rastliny, stravovanie a príprava pokrmov, ľudové tradície a remeslá.

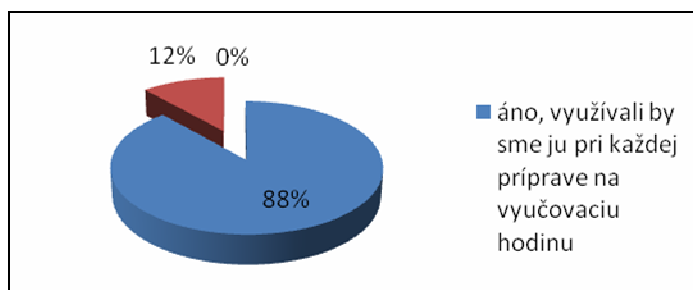
Každý tematický celok informuje aké poznatky má žiak získať a aké praktické činnosti je možné so žiakmi uskutočniť. Ďalej sú uvedené námety na skúmanie a pracovné námety. Každý tematický celok končí kontrolnými otázkami a úlohami, ktoré sú určené na overenie vedomostí žiakov. Obrázky a prílohy vhodne dopĺňajú odborný text. Súčasťou príloh je šesť príprav na vyučovaciu hodinu v elektronickej verzii. Sú zamerané na praktické činnosti s prírodným a technickým materiálom. V tomto štádiu spracovania elektronickej učebnice ešte nebola overovaná v školskej praxi. Prvotným overením bolo jej predstavenie učiteľskej komunite, učiteľom z praxe, ktorí vyučujú predmet pracovné vyučovanie. Pre nich bol zabezpečený odborný seminár, na ktorom učitelia boli oboznámení s pripravovanými zmenami, ktoré sa týkajú predmetu pracovné vyučovanie. Bolo im umožnené vidieť elektronickej učebnicu, jej obsah a prácu s ňou. Po diskusii sa mohli učitelia anonymne vyjadriť k učebnici

prostredníctvom dotazníka. Dotazník vyplnilo 26 učiteľov z okresu Nitra a Topoľčany. Na položku č. 1, ktorou sme sa pýtali či ich zaujala e- učebnica, 17 učiteľov odpovedalo, že ich veľmi zaujala a 9 učiteľov zaujala (Graf 1).



**Graf 1. Hodnotenie e-učebnice**

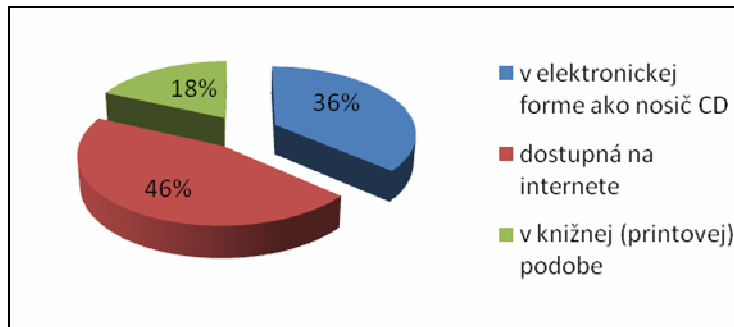
Pri položke č. 2 – či by im pomohla elektronická učebnica pri príprave na vyučovanie, 23 učiteľov odpovedalo áno, využívali by ju pri každej príprave na vyučovanie a traja odpovedali, že by ju využili občas (Graf 2). Možno konštatovať, že pre väčšinu učiteľov by bola vhodnou učebnou pomôckou, pretože učitelia pre predmet nemajú metodický materiál.



**Graf 2. Využívanie e-učebnice v pedagogickej praxi**

Pri overovaní učebnice pre učiteľov sme respondentom dali otázku, aká forma učebnice by im vyhovovala. V ponuke odpovedí mali možnosti: elektronickú formu ako CD nosič, dostupnú na internete a knižnú (printovú) podobu.

V súčasnosti učitelia využívajú nové technológie v pedagogickej praxi, získavajú informácie z internetu, čo sa prejavilo aj v odpovediach. Niektorí odpovedali tak, že by chceli mať učebnicu aj ako CD nosič a aj na internete (Graf 3). Výsledkom prehodnotenia položky bolo, že 15 respondentov by prijalo mať k dispozícii učebnicu na internete, 12 by radšej malo učebnicu ako nosič CD a šesť respondentov by chcelo učebnicu v printovej podobe.



**Graf 3. Vhodnosť učebnice pre učiteľov**

Na túto položku nadväzuje ďalšia v znení – akú predstavu majú o učebnici v printovej podobe, ktorá by mohla vyhovovať žiakom 4. ročníka (obsahová a formálna stránka, obrázky, farebnosť, úlohy na osvojenie a utvrdenie učiva, prípadne iné kritéria). Z odpovedí učiteľov sme vybrali niektoré. Učebnica by mala obsahovať:

- veľa farebných obrázkov a námetov na praktické činnosti s materiálmi,
- jednoduché pokusy s dostupným materiálom,
- pracovné listy a úlohy na vlastnú tvorivosť typu: navrhni, zdôvodni,
- doplňovačky, krížovky, ošesmerovky.

Možno konštatovať, že takmer všetci učitelia sa v odpovediach zhodli. Majú predstavu, že žiak primárneho vzdelávania rád experimentuje, rád niečo navrhuje a vie sa tešiť z vlastnoručne zhotoveného predmetu. Pritom si neuvedomuje, že pri praktickej činnosti sa učí, poznáva materiály a jeho vlastnosti.

### **Záver**

Elektronická učebnica patrí k moderným didaktickým prostriedkom nevyhnutným pre vzdelávanie na základných školách. V budúcnosti by mala učiteľom pracovného vyučovania poskytovať čo najviac možností získavania nových informácií. Ide o podporu technického vzdelávania prostredníctvom elektronického média. Jeho využívaním si budú učitelia základných škôl primárneho vzdelávania rozvíjať prezentačné zručnosti, ktoré budú uplatňovať v učiteľskej praxi.

### **Literatúra**

- Kožuchová M. a kol. (2011), *Elektronická učebnica didaktika technickej výchovy* [online], Bratislava: Univerzita Komenského, ISBN 978-80-223-3031-2. Dostupné na internete: <<http://ki.ku.sk/cms/utv>>
- Piątek T. (2010), *Kultura informacyjna komponentem kwalifikacji kluczowych nauczyciela*, Rzeszów. ISBN 978-83-7586-035-1, s. 213.

Vargová M., Noga H., Depešová J. (2010), *Opinie nauczycieli zawodu o powodzeniach i niepowodzeniach w pracy dydaktyczno-wychowawczej* [in:] „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis 74: Studia Technica III”, Krakow. ISSN 1689-9903, s. 239–253.

### **Abstrakt**

V rámci riešenia projektu KEGA „023UKF-4/2012 Využívanie prostriedkov IKT na podporu nového štátneho vzdelávacieho programu ISCED 1 – Primárne vzdelávanie v predmete Pracovné vyučovanie“ riešitelia projektu vypracovali elektronickú učebnicu s názvom „Elektronická učebnica z pracovného vyučovania pre učiteľov primárneho vzdelávania“. Elektronická učebnica je navrhnutá pre učiteľov ako odborný učebný text pre predmet pracovné vyučovanie, vyučovaný v 4. ročníku základnej školy. Jej tvorba a obsah je kľúčovým prvkom príspevku.

**Kľúčová slova:** učebnica, elektronická učebnica, pracovné vyučovanie, vzdelávanie.

### **Technology education e-textbook for teachers of primary education**

#### **Abstract**

Within the project KEGA “023UKF-4/2012 The use of ICT to support the new state education ISCED 1 – Primary education teaching in the subject Technology education” project participants developed an electronic textbook titled “Electronic textbook of teaching technology education for teachers of primary education”. Electronic textbook is designed for teachers as a professional teaching text for the subject technology education, taught in the fourth year of primary school. Its creation and content is a key element of the contribution.

**Key words:** textbook, e-textbook, technology education, education.